

Emlékezet okáért

Istennek legyen bála, hogy az utókor számára feljegyezhetjük az alábbiakat. Most 1950. január 4-t írunk és emlékezünk az elmúlt 5 évre. Nagyon sokáig tartana és sok papír kellene hozzá, hogy mindent részletesen elmondjunk. Majdan a templomavatásra részletesebben elkészül a háborús és az utáni évek története tekintettel az egyházra.

Most csak röviden mondjuk el, hogy az 1938-ban kezdődött háború 1944. karácsony estéjén ért ide. Ezen az estén foglalták el az oroszok Moha községet és összeszedve az itthonmaradt ifjúságot Lécsefalvy Sándor tanítóval együtt fogságba vitték őket. Ezen az estén találta el az első tüzérségi lövés a templomot. Meg kell mondanunk és szintén, hogy az oroszok sokkal kevesebb kárt tettek a községben mint a németek. Templomunkat és tornyunkat is a németek és a magyar tüszerek pusztították el azután már, hogy az oroszok elfoglalták. Azért lőttek azért mert kilátásával uralja az egész vidéket. Még a torony és templomtetőnek csak a felét tudták lelőni 1944 decétől 1945 március 18-ig. Eddig volt ugyanis községünk frontban. A toronytetőt végeredményében 1945 március elején a vihar döntötte le, a templomtetőt a németek húzták le és a falu végén a fájából bunkereket építettek.

1945 január vége felé, pontosan meg sem lehet állapítani mikor, mert a községet az oroszok hátraküldték, kénytelenek voltak elmenni még Matonig is - a németek Szekesfehervárral együtt Mohát is visszafoglalták. Azért tovább is frontban maradt a község, mert samolyról és a sárkányos pusztákról állandó áknaüzést kapott. Pöcs István lelkipásztor háborúlelkész szolgálatot teljesített az érsekséjvári 518-as hadikórháznál. Mikor 1945 március elején hazajött összeszedett mindent ami maradt és Szekesgyörgyre szállította át, ahol még ugyanabban a hónapban elégvén a lelkészlakás - az anyakönyvek az urvacsorai tárgyak a tűz martalekai lettek. Nem maradt más csak a parochiális könyvtár kötetei hiányosan. Minden elpusztult. A templom és torony szétlőve, az 1929-ben épült lelkészlakás megrokkantva, az iskola és tanítólakás kiégve; így nészett ki a helyszet 1945 március végén. Az itthonmaradt öregek mind elpusztultak a házak és anyagi javak 90%-val együtt. Síralmas látvány volt a község. A lakosság mint szivárgott haza nem talált a házaiban fedezet aajtók ablakok betörve, községbeesve nészett a jövőre elé. Hogy valamennyire is potolja az elvesztett dolgokat, elment koldulni és a megmaradt nélkülözhető dolgokat házi állatokra becserezni Vas, Zala, Tolna, Baranya stb. vármegyékbe ahol a lakosság nem is tudta mi a háború.

Megkezdődött az ujjaépítés. Szénáért igavonót cseréltek a mohaiak. Lassanként fedél került egy-egy helységre, úgy hogy 1947. végén már arra is gondolni mertünk, hogy az iskola és tanítólakás épen maradt falára tettük tegyük. Eddig a lelkészlakás egyik szobájában lakott a lelkész, másik szobájában a tanító, harmadik szobájában tanítottak a tanítók, egyik délelőtti másik délután és ebben a szobában gyűlt össze a lakosság istentiszteleti alkalomra is.

Az 1947/48 évek tele olyan gyenge volt, hogy majdnem egész télen át folyt az építkezés. Állami segítséggel bár de híveink meglehetősen áldozatával elkészült az iskola és tanítólakás teteje, úgy, hogy az iskolát 1948. febr. 2-án felavattuk.

Templomra senki sem mert gondolni, mert napról-napra nehezebb az élet és megélhetés. Egyedül a lelkipásztor bízott benne, hogy lehet valamit csinálni. Addig ment és kereste az összeköttetést, míg eljutottunk oda, hogy templomépítésre is gondolhattunk. Elindítást adott először ösv. Garai Ferencné Békásmegyerné lakos - valamikor mohán volt gyermek - 15 Ft. adományával. Azután a debreceni Szechenyi-kerti ref. egyház küldöttsége, akik eljöttek megköszönni a nekik használatra átengedett legkisebb harangot. Csodával határos ugyanis, hogy a súlyosan sérült toronyban a 3 harang állt össze bár, de megmaradt. Ők biztattak, hogy csak kezdjük el - ők is segítenek majd - és lassan lassan megépül a templom.